УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 4. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го СІЧНЯ 1969 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 8, 1969 No. 4. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 6-го січня, 1969

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ - ЕЛЕКТ РИЧАРД М. НІКСОН призначив трьох нових діячів, здебільшого дипломатів, на різні становища в майбутньому державному департаменті. На становище державного підсекретаря Ніксон обрав Еліота Л. Ричардсона, генерального прокуратора стейту Массачусетс, на пост підсекретаря для політичних справ Ю. Алексіса Джансона, дотеперішнього амбасадора до Японії і на радника державного департаменту Ричарда П. Федерсена, дотеперішнього заступника представника ЗСА в Раді Безпеки ОН.

ПЛЯНОВАНА ПРЕЗИДЕНТОМ ДЖАНСОНОМ прощальна — перед закінченням його каденції — подорож до В'єтнаму, щоб відвідати там американських вояків на різних відтинках бойових операцій, не відбулася, головно через нову затримку в паризьких переговорах в справі В'єтнаму. Проти тієї подорожі висловився президент-Елект Ричард Ніксон, вважаючи, що вона може скомплікувати не тільки справу мирових переговорів в Парижі, але й дальшу політику нового уряду ЗСА в справі В'єтнаму.

ЗСА ЗАПОЧАТКУВАЛИ В НЕДІЛЮ 5 СІЧНЯ Ц. Р. МІЖКОНТИНЕНТАЛЬНІ ВІЙСЬКОВІ МАНЕВРИ, висилаючи до Західньої Німеччини перший контингент війська в кількості 12 000 вояків і 96 бомбардувальників, щоб засвідчити переведенням цієї акції спроможність ЗСА підсилити збройні сили НАТО у випадку наглої потреби, зокрема евентуальної агресії Совєтського Союзу. За цими маневрами стежать із зацікавленням не тільки західньоевропейські держави, але й країни совєтського бльоку. ЗСА бажають довести, що протягом кількох годин ЗСА зможуть кинути додаткові військові сили проти евентуальних наїзників на Західню Німеччину чи інші країни Европи.

АЛЕКСАНДЕР РОСТОВ, спеціяльний асистент президента Джансона для справ національної безпеки ЗСА, відбув з представниками преси спеціяльне інтерв'ю, в якому зробив перегляд закордонної і мілітарної політики ЗСА за минулих вісім років адміністрації Джансона. На думку Ростова, ЗСА були б сьогодні в кращій ситуації з В'єтнамом, якщо б вони були започаткували свою мілітарну інтервенцію в Південному В'єтнамі на широку скалю яких три роки скоріше, а не щойно в 1965 році.

ПРОЦЕС СІРГАНА Б. СІРГАНА, вбивника сенатора Роберта Ф. Кеннеді, визначена на вівторок 10 січня ц. р. перед судом в Лос Анджелес. Судитимуть Сіргана за свідоме вбивство сен. Роберта Ф. Кеннеді і за намагання вбити п'ятеро інших осіб. Арештований після вбивства Сірган перебуває з того часу в позбавленій вікон келії і повністю ізольований в будинку Голлу Справедливости в Лос Анджелес.

У СВІТІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДІН РАСК ВИЯВИВ НА своїй пресовій конференції в п'ятницю 3 січня ц. р., що він нарадужувався з совєтським шарж д'аффер Георгом Черняковим, на просьбу цього останнього, про ізраїльсько-арабську ситуацію, яку Раск назвав „надзвичайно непевною". Запитаний, „що злого сталося у В'єтнамі", Раск відповів, що тим злом було вперте намагання Північного В'єтнаму збройно підкорити собі Південний В'єтнам.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ДЕ ГОЛЛЬ І ПРЕЗ. Л. Б. ДЖАНСОН ОБМІНЯЛИСЬ новорічними депешами, при чому де Голль заявив, що найкраще доказати традиційну американсько-французьку приязнь спільними діями в користь миру. Окремо де Голль звернувся до ЗСА з пропозицією спільно з СССР і Британією виступити задля замирення між Ізраїлем і арабами. Уряд ЗСА зволікає з відповіддю, не хотячи зобов'язувати никами актами Ричарда Ніксона, який вже 20 ц. м. переймає урядування.

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АЛЕКСЕЙ КОСИГІН ДАВ одному японському журналістові інтерв'ю, в якому таврував американсько-японський пакт приязни, але промовчав зовсім запит того журналіста про долю японських островів, окупованих Совєтами від кінця останньої війни. Косигін легковажно висловився про „вроминальне непорозуміння" з кол. Китаєм.

У ЧЕСЬКІЙ ПРАЗІ ПРОГОЛОШЕНО звернення до народу 21-членної Президії компартії ЧССР, в якому провід компартії наполегливо доради\`є і вимагає припинити критику партії, не зголошувати щораз нових претензій щодо демократизації режиму і не погрожувати, бо все це може довести до катастрофи (нової совєтської інвазії). Зокрема те звернення взяло в оборону словацького партійного лідера Густава Гусака проти гострих атак за те, що Гусак вимагав заміни голови парламенту Йосифа Смрковського, чеського лібeрала, словаком.

ВЛАСТІМІЛЬ ТОМАН ЗАПИТАВ в одвертому листі словацького комуніста Густава Гусака, хто дав йому право називати чеських робітників металюргійного промислу правими екстремістами і реакціонерами. Томан є головою 900.000-ої чеської робітничої спілки, яка виступила в обороні Йосифа Смрковського проти атак збоку Гусака.

„МЄЖДУНАРОДНАЯ ЖИЗНЬ" У МОСКВІ ЗАКИНУЛА югославському президентові Тітові, що це він винуватий у тому, що чеські комуністи під проводом Александра Дубчека ступили на шлях „правого ревізіонізму", взявши собі за зразок майже всі реформи, переведені в Югославії. Таким чином большевики поновили атаки проти Тіта за „ревізіонізм".

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД ПАРТІЇ ПРАЦІ планує обмежити право робітничих страйків. Дотепер уряд соціялістичний британський уряд шанував необмежене право страйків як недоторкальний здобуток робітничої кляси. Міністер праці в Британії є Барбара Кестл, яка належала навіть до лівого крила Партії Праці.

ПІВДЕННО-В'ЄТНАМСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ НГУЄН ВАН ТІЄ ПОТВЕРДИВ, що частину штабу віце-президента Нгуєна Као Кі, що його Кі забрав з собою на Паризьку конференцію, відкликуто, бо ті люди не дістали дозволу на виїзд до Парижу від прем'єра Тран Ван Гуонга. Їдеться про яких 12-14 осіб з технічного персоналу. Преса твердить, що це один із проявів взаємних колючок, що їх роблять один одному два найвищі державні мужі — президент і віце-президент Південного В'єтнаму, давні суперники до влади.

Сенат відклав справу атомового пакту для обговорення після інавгурації Ніксона

Вашингтон. — Всупереч сподіванням преси делегата Джансона і його уряду, що Сенат ЗСА схвалить устійнений у Женеві атомовий договір ще перед відходом Джансона із становища президента ЗСА, демократичний провід Сенату вирішив відкласти справу обговорення цього пакту на другу половину січня, після інавгурації Ричарда М. Ніксона на Президента ЗСА. В такій ситуації немає вигляду, щоб згаданий атомовий пакт, запроєктований з метою обмеження продукції атомової зброї до кількох більших держав і непоширювання цієї продукції на додаткові держави, був ратифікований З'єднаними Стейтами. Америки скоріше, як в кінці лютого або в березні 1969 року. Текст цього договору був випрацьований і узгіднений на конференції для справ роззброєння у Женеві, після п'ятьох років затяжних дебат. Договір зможе увійти в дію після того, як він буде ратифікований З'єднаними Стейтами Америки, Совєтським Союзом, Великою Британією та сорок іншими державами. Досі ратифікувала цей договір тільки Велика Британія. Не ратифікує ще його також Совєтський Союз, мабуть, чекає на ратифікацію договору З'єднаними Стейтами Америки. Затримка ратифікації атомового договору може спричинити труднощі в ратифікуванні його такими державами, як Японія, Західня Німеччина, Ізраїль, Індія, Бразилія й Австралія.

Президент Джансон запропонує новий бюджет на 192 більйони долярів

Вашингтон. — Одним із останніх державних актів президента Линдона Джансона, каденція якого закінчується 20-го січня ц. р., буде передача Конгресові пропозиція нового бюджету, яку він внесе наступного тижня. З поінформованих джерел заявляють, що пропонований новий бюджет передбачатиме 192 більйони долярів видатків, отже буде на 7.6 більйона долярів більший від попереднього. В тому бюджеті також передбачається збалянсування його з прибутками, під умовою, що минулорічна звишка податку на 10 відсотків буде продовжуватися, евентуально зменшена до 5 відсотків. В новому бюджеті передбачається деяке збільшення видатків на оборонні цілі, але рівночасно зменшення видатків на війну у В'єтнамі. Поважне збільшення видатків передбачено на збільшення платень федеральним урядовцям.

Заповідають можливість кандидатури Едварда Кеннеді на президента ЗСА в 1972 році

Вашингтон. — Новообраний президент ЗСА Ричард Ніксон щойно за два тижні переберe владу в Білому Домі, а вже тепер заповідають можливість, що на його наступника кандидуватиме в 1972-му році сенатор Едвард Кеннеді з Демократичної партії. Таку можливість висловив під час телевізійної програми демократичний кандидат на віце-президента в минулих виборах сенатор Едмунд Москі, який, між іншим, запропонував сен. Кеннеді на пост сенатського „він"-а, заступника лідера сенатської більшости, хоча щиро признався, що він сам мав охоту і бажання зайняти цей пост. Сен. Москі також не заперечив, що він сам ще може рішитись на президентську кандидатуру в 1972-му році і змагатись за неї з сен. Кеннеді. Хоча теперішній вибір сен. Кеннеді на заступника лідера сенатської більшости може скріпити його майбутню президентську кандидатуру, сен. Москі вважає, що цей вибір „символізує для тих, що є поза естаблішментом, що Сенат відкритий для свіжої крови, відкритий для молоді, що він не є заморожений".

Помер мистець Володимир Титла, співробітник Волта Діснея

Іст Ляйм, Конн. — На 64 році життя помер 29 грудня 1968 р. у своєму будинку у Фландрес Володимир Титла, видатний американський кіномультиплікатор українського походження, творець багатьох „кіно - картунів" чи мультиплікаційних фільмів і персонажів до фільмів Волта Діснея, в тому і відомого „Дамбо". „Ню Йорк Таймс" із 31 грудня м. р. повідомляв, що Володимир Титла, який народився в Америці, розпочав свою мистецьку кар'єру маляра-картуніста ще в 1920-х роках, а 1934 р. працював у кіностудії Волта Діснея та постійно жив у Голлівуді. Спільно з уже померлим Фредом Муром, Володимир Титла працював над образами і характерами багатьох кіногероїв мальованих фільмів Діснея, зокрема створив образ „Дамбо", великі секції у прославленому фільмі „Фантазія", образ Велетня у фільмі „Ніч на Болдській горі" та ін. Крім того, Покійний поставив багато кінофільмів у студіях „Парамонт" і „20 Сенчорі Фокс", в тому „Малого Андрія", „Маленького Лулу" й ін. За останні 10 років, пише „Ню Йорк Таймс" він, старший рисівник - мистець у Студії В. Діснея, створив до тисячі мультиплікаційних фільмів комерційного типу для телевізії. Був власником фірми „В. Титла Продакшен" у Ню Йорку, належав до Кіноакадемії ЗСА, до Крайового Товариства Мультиплікаторів та ін. товариств і організацій. Залишив вдову - дружину з дому Ля Клерк, сина Петра, двох дочок Тамару та двох братів і сестру. Його родич, молодий український мистець Богдан Титла, повідомив Редакцію „Свободи", що сл. п. Володимир Титла, хоча народився в ЗСА, добре володів українською мовою, ніде й ніколи не скривав свого українського походження, що ним гордився, утримував тісний зв'язок з великою родиною, незадовго перед війною їздив у Галичину до своєї родини. Похорон сл. п. мистця - мультиплікатора, який сказав своє слово в американському фільмі цього жанру, відбувся 31 грудня 1968 р. в Іст Ляйм, Конн. Покійний був власником відпочинкової оселі.

ПАРОХІЯ ПІДТРИМУЄ РІЗДВЯНІ ТРАДИЦІЇ

Бруклин, Н. Й. — Для збереження української різдвяно - новорічної традиції особливо серед виростаючої тут молоді, парохія церкви св. Духа влаштовує на свій Щедрий Вечір 18 січня різдвяну Вечерю. Слово вигосить Всч. парох о. Николай Вояковський, а в святковій програмі будуть виступи, що познайомлять молодь і нагадають старшим про давні звичаї в Україні.

Ладж призначений на голову делегації ЗСА на Паризькій конференції

Париж. — Згідно з проголошенням, що його зробив в Ню Йорку новообраний президент Ричард Ніксон, головою американської делегації на Паризькій конференції про В'єтнам стане від 20 січня ц. р., себто від дня, коли Ніксон перейме урядування, як новий президент, Генрі Кебот Ладж колишній двократний амбасадор ЗСА у Південному В'єтнамі і та в останньому часі амбасадор в Західній Німеччині. Генрі Кебот Ладж був у своїй політичній кар'єрі двократно сенатором, амбасадором в Об'єднаних Націях та кандидатом на віцепрезидента ЗСА у 1960 р. На його заступника призначений адвокат Лоренс Волш, кол. заступник генерального прокуратора. До американської делегації в Парижі призначені також Маршалл Грін, тіперішній амбасадор в Індонезії, що має опінію, як один з найкращих знавців азійських справ та спеціяльно китайських і південно-азійських комуністів, і Філіпп С. Габіб, політичний дорадник в американській амбасаді в Сайгоні під час тамошнього урядування Г. Ладжа. Теперішній заступник голови американської делегації Аверелла Гарримана, Сайрус Венс, погодився залишитись ще до 20 лютого ц. р., щоб увести в усі справи своїх наступників. За пресовими коментарями — призначення Ладжа спричинило вислови великого вдоволення в південних в'єтнамців, які твердять, що Г. Ладж „знає їх". Зокрема, Г. Ладж буцім -то добре знайомий з віце-президентом Нгуєном Као Кі. Призначення цілого нового складу проводу американської делегації в Паризькій конференції спричинить дальше зволікання переговорів, поки Ніксон не перейме урядування, — так, як це припускали коментатори зразу же після американських виборів в листопаді мин. року.

Генрі Кебот Ладж

Смрковський закликає своїх прихильників не страйкувати в його обороні

Прага. — Голова чеського парляменту Йосиф Смрковський, який — поруч із Дубчеком — став символом демократизаційних реформ в Чехо-Словаччині, звернувся через радіо-телевізію до своїх прихильників — закинути думку про страйк в його обороні. 900.000 металюргійних робітників, як також студенти, службовики радіо й телевізії, актори й різні інші стани й професії погрожували одверто страйком, якщо Смрковського скинуть з його теперішнього становища і те становище передадуть — як цього вимагає лідер словацьких комуністів Густав Гусак — якомусь словакові. Смрковський заявив, що треба здисциплінованo виждати розв'язки всіх існуючих проблем, включно з його власною, та що не слід робити нічого, що шкодило б позитивній розв'язці. Такою шкідливою дією були б страйки, які не подавали б конструктивної розв'язки проблем, а обмежувалися до протестів. Смрковський твердив, що на останньому засіданні Президії компартії він дістав запевнення довір'я до його особи і що вимога, щоб словаки дістали одно з провідних місць у новій ієрархічній системі при введенні в життя державної федерації — це вимога слушна. Смрковський також підкреслював потребу жити в приязні з Совєтським Союзом та льояльно триматися прийнятих зобов'язань. Водночас він запевняв, що уряд ЧССР дальше рішений продовжувати намічені реформи. Все ж, його промова очевиднячки притовплила громадянство на деградацію його з становища голови цілого парляменту — на голову тільки чеської половини парляменту.

Ізраїль і Ливан переговорюють про відпружения ситуації

Єрусалим. — Ізраїльські власті виявили, що в останніх днях, не зважаючи на велике напруження, яке настало в публічній опінії однаково в Ізраїлі, як у Ливані з приводу атентату арабських терористів з Ливану на ізраїльський літак на атенському летовищі та з приводу відплатного рейду ізраїльського летунства проти ливанського летовища в Бейруті, в прикордонному містечку Хвар Рош Ха Нікра відбулися „інформаційні" зустрічі й розмови ізраїльських та ливанських представників. Ізраїльські речники звернули увагу ливанцям, що обстрілювання з далекобійних гармат почерез кордон ізраїльського містечка Кірікт Шмона, де в минулому тижні згинуло від такого обстрілювання троє осіб, мусить довести до нового поважного ізраїльського відплатного акту. Ливанські речники буцім-то дали зрозуміти, що державні власті в Ливані не мають змоги ані сили цілком приборкати протиcтичні організації й припинити їхню протиізраїльську діяльність. Навпаки, 25.000 студентів всіх університетів в Ливані застрайкували, вимагаючи одвертої підтримки збоку держави для партизансько-терористичних організацій. Внаслідку, уряд заповів, що зголосить законо-проєкт про примусову рекрутацію всіх юнаків від 18 року життя, з одночасною гострою забороною всіх демонстрацій.

Помер проф. д-р М. Полевський

Ню Йорк. — В суботу 4 січня ц. р. тут помер несподівано відомий український музик-піяніст і педагог професор д-р Микола Полевський, член Українського Державного Тріо, професор Харківської, Віденської і Римської Консерваторій й Українського Музичного Інституту в Ню Йорку, Філядельфії й інших містах Америки. Осиротив дружину Людмилу та доньку Зою, відому українську челістку. Панахида буде відправлена в середу, 8 січня ц. р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми, похорон відбудеться в четвер 9 січня ц. р. з похоронного заведення на Український Православний Цвинтар у Бавнд Бруку, о год. 10-ій ранку.

ЗБІРКА НАЦІОНАЛЬНОГО ДАТКУ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ В 1968 РОЦІ ПЕРЕСТУПИЛА $88,000

Ню Йорк. З канцелярії УККА інформують, що минулорічна збірка національного датку на Український Народний Фонд УККА досягла суми 88,579.41 долярів, що є рекордом за останні дванадцять років. Також рекордовою є сума за ввесь час існування суми 31,724.45 дол., зложена впродовж одного місяця грудня ц. р. Близько сорок стейтів склали свої датки, в тому 20 громад зложили по понад 1,000 долярів, а дальших 18 громад склали від п'ятсот до тисячі. В 1967 році загальна сума збірки виносила 82.000 дол., а кількість громад, які склали по п'ятсот або більше долярів, було 35, отже на три менше, як в 1968 році.

На чолі всіх громад у цьогорічній збірці національного датку висунулася відома зі своєї жертвенности громада Філядельфії, яка яка склала в 1968 році суму 10,858 дол. Зараз за нею примістився перший з 1967 р. — громада великого Ню Йорку зі сумою 10,685 дол., а дальші місця заняли громади Чикага, Нюарку, Дітройту і інші.

Збірка найбільшої суми на Український Народний Фонд УККА в 1968-му році тому замітниа, що в тому році Українська Громада в ЗСА склала додаткову круглo 300,000 долярів на Фонд Катедри Українознавства в Гарвардському університеті, виявила замітну жертвенність при час візити Блаженнішого Верховного Архиєпископа і Кардинала Йосифа, не згадуючи про численні інші цілі.

Мініятюрний український дім з ялинкою в музеї у Чикаго

Чикаго, Ілл. — Двоповерховий український дім у розрізі, прикрашений чудово виконаними маленькими рушничками, образами, квітами, різьбленими тарілками, касетками тощо та різдвяною ялинкою, експонується тепер у Музеї Знання й Індустрії в Чикаго. Барвисті кольори, виконані з великим смаком фігурки людей з дерева, також зодягнені в український народну ношу, бездоганні пропорції прикрас меблів тощо, включно з маленьким глобусом із позначенням кордонів України, іконами, люстром, накаслниками, ліжком, столом, фіранками — все це виконала впродовж багатьох годин з незвичайною любов'ю і терпеливістю пані Володимира Демус із Мокена біля Чикага. Газета „Джоліет Геральд-Ню" із 26 грудня 1968 р. в ілюстрованому репортажі під наг. „Створила мініятюрний український дім для показу в святковому сезоні" наведено слова п-і Володимири Демус, дружини відомого нашого лікаря-громадянина д-ра Пилипа Демуса: „Багато українських домів удекоровані так, як цей. Ми хочемо, щоб наші діти знали нашу багату спадщину з минулого і хочемо, щоб американці радили цією красою разом з нами". Мініятюрний прегарний український дім у Музеї Знання та Індустрії належить до об'єктів, що в ці святкові дні притягають найбільше глядачів.

ЧЛЕНИ ХОРУ „КОБЗАР" КОЛЯДУЮТЬ НА ЗУАДК

Філядельфія. Репрезентативний мішаний хор „Кобзар" під диригуванням д-ра Антона Рудницького дав останніми часом концерти у кількох містах, передаючи прибутки на різні громадські цілі. В дні Різдва за новим і за старим стилем групи хористів і хористок колядували і ще будуть відвідувати багато родин з колядою на потреби Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Члени „Кобзаря" підтримують традиційні звичаї колядування - щедрування і, одночасно, збирають фонди для допомоги потребуючим українцям у різних країнах.

Помер Впр. о. Богдан Осідач — парох Гадсону і Гантеру

Філядельфія, Па. — В неділю дня 5 січня ц. р. тут помер на 71-ому році життя відомий український католицький священик Впр. о. Богдан Осідач, довголітній парох і декан в Західній Україні, колишній старшина УГА, у ЗСА з 1948 року душпастир у Вілмінгтоні, Дел., Джанстовн, Па. і востаннє в Гадсон — Гантері, Н. Й., Стемфордської єпархії. Похоронні відправи почнуться в четвер 9 січня ц. р. і священичий похорон відбудеться в п'ятницю 10 січня з Катедрального Храму Неп. Зачаття у Філядельфії на український цвинтар у Факс Чейзі. Покійний осиротив дружину Олену, дочок Марію Ірену з чоловіком Ярославом Мадасем і з внуками Андрієм і Марією та Наталію з чоловіком Любомиром Гевком і з внуками Іваном, Анетою і Юрком, брата Миколу і сестру Володимиру в Австралії і сестер Ярославу і Євгенію на рідних землях.

ПІДВИШКА ПЕРЕДПЛАТИ НА „СВОБОДУ" ВІД НЕ-ЧЛЕНІВ УНС

Від понад десять років передплата на „Свободу" від не-членів Українського Народного Союзу виносить $12.00 річно в ЗСА і $14.00 річно в Канаді та інших країнах. За той час кошт видання газети (папір, пошта, друк, працівники) збільшився майже вдвоє. Тільки за один минулий рік поштові оплати за висилку „Свобода" в ЗСА збільшилися на 25%, а в Канаді на 100%.

Маючи це на увазі та йдучи за прикладом інших газет, Головний Екзекутивний Комітет УНСоюзу на своїх кінцеворічних нарадах 17-го грудня 1968 р. вніс постанову, щоб від 1-го січня 1969-го року збільшити передплату від не-членів УНСоюзу в ЗСА і в Канаді та всіх інших країнах до $18.00 річно ($9.50 піврічно і $5.00 тримісячно).

Рівночасно збільшується передплата на „Юкрейніен Віклі" з $3.50 до $4.00 річно.

Передплати, одержані до проголошення цієї підвишки, будуть прийняті в дотеперішній висоті.

Передплата на „Свободу" від членів УНСоюзу залишається в дотеперішній висоті: 65 центів місячно.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 9118.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Найважливіше на черзі

Від деякого часу українці у вільному світі майже кожного року вписують у свої анали події, що їх справді можна назвати історичними, бо вони становлять межові стовпи в нашому розвитку та в наших зусиллях допомогти українському народові в його змаганнях за здійснення свого національного ідеалу — відновлення самостійної, ні від кого незалежної і соборної Української Держави. Згадати б тільки такі визначні події, як встановлення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні в 1964-му році, перший Світовий Конгрес Вільних Українців в Ню Йорку в 1967-му році чи формальне домовлення з престижевим Гарвардським університетом про створення катедри українських студій в 1968-му році.

Вступаючи в новий рік, ставимо перед собою питання: що могло б стати черговим межовим стовпом у нашому розвитку і в наших змаганнях наблизити нас до здійснення нашого національного ідеалу? Це тим більше, що в цьому, 1969-му році припадають ювілеї найбільш замітних українських подій, як на Рідній Землі, так і в Новому світі: 50-річчя проголошення Акту Злуки і Соборности всіх українських земель в одній вільній Українській Державі, 75-річчя створення в пенсильвенійському місті Шамокіні першої крайової української забезпеченево-допомогової та суспільно - громадської організації, Українського Народного Союзу, 10-річчя створення Митрополії Української Католицької Церкви в ЗСА.

Проте, згадуючи славне минуле, ми повинні свій зір спрямувати у майбутнє і докласти максимальних зусиль, щоб і цей новий рік став у нашому розвитку історичним, щоб і в ньому ми спромоглися на подвиг, великий ювілей якого могли б святкувати ті, що прийдуть після нас.

Такою практично можливою до здійснення в цьому році історичного значення подією, що наблизила б нас до здійснення нашого найвищого національного ідеалу, було б, без сумніву, організаційне завершення Української Католицької Церкви створенням її Патріярхату з Блаженнішим Верховним Архиєпископом і Кардиналом Иосифом Сліпим на чолі. На таку практичну можливість вказує Верховний Архиєпископ і Кардинал Иосиф в своїй опублікованій подяці за гостину і прийняття під час його тріюмфальних відвідин українських поселень у вільних країнах світу минулого року. А постава українців під час тих відвідин була найбільш вимовним і переконливим доказом, що створення такого Патріярхату є сьогодні справді тим, чого українці найбільше і одностайно прагнуть поза відновленням своєї власної, незалежної і соборної держави.

Дай, Боже, щоб цей, 1969-ий рік став українським патріярхальним роком. Це й є те найважливіше на черзі.

Червона Куба

Десять років тому Фідель Кастро, прикриваючись ліберальними гаслами й одержуючи допомогу від уряду ЗСА, здобув владу на Кубі. Народ Куби не був проти того, щоб вигнати диктатора Батісту, але, зрозуміла річ, не сподівався, що новий режим швидко набере червоного забарвлення. Тим часом Кастро, здобувши владу, почав діяти так, як це мало місце в кожній комуністичній країні: під маркою „диктатури пролетаріяту" кубинський червоний режим почав заарештовувати кубинських патріотів, утискувати Церкву, обмежувати можливості вільного розвитку економіки, яку довів до того стану, що й нині кубинці одержують необхідні продукти на картки. Десятки тисяч кубинців виїздили й виїздять з Куби до ЗСА на основі договору між Гаваною і Вашингтоном: Кастро був змушений піти на такий договір, сподіваючись, що таким чином з країни виїде елемент ворожий до його режиму... Щоб тримати в страху кубинський народ, режим Кастра час від часу влаштовує судові процеси над „контрреволюціонерами". Цей режим позбавив права існування всі інші політичні партії у країні, крім комуністичної.

Принісши важкі часи кубинському народові, режим Кастра не був і не є самовистачальним. Його мусить хтось підпирати, особливо ж економічно. Поневолені в СССР народи мусять платити денно до одного мільйона рублів на утримання кастрівської диктатури. З нагоди 10-ліття захоплення влади Кастром, Л. Брежнєв у Москві заявив, що СССР подаватиме Кубі „ще більшу допомогу", знову ж таки коштом населення совєтсько - московської імперії. Москва вирішила більше підтримувати Кастра, щоб зменшити впливи на його режим збоку червоного Китаю.

Червона Куба розташована на відстані 90 миль від берегів ЗСА. Випадок з совєтськими ракетами за президента Кеннеді може повторитись. Чергова пошесть завжди загрожуватиме здоровим організмам, і про це повинні пам'ятати вільні народи.

Богдан Коринт

УПІВЦІ У СОВЄТСЬКИХ КОНЦТАБОРАХ

Недавно відбулось у Дітройті заходом Товариства кол. вояків УПА та Організацій Визвольного Фронту відзначення свята Покрови і 9-ої річниці смерти Степана Бандери.

Не є моїм завданням писати звідомлення про перебіг цих святкувань, бо про це вже писали у пресі. Хочу звернути увагу на доповідь колишнього старшини УПА, довголітнього в'язня совєтських концтаборів Мирона Мицьо, псевдо Духа.

Можна сказати, що автор доповіді - спомину зараховується до третьої еміграції, зосібна військової. Там, на Далекому Сході у таборах Воркути, на Колимі та в районах Байкалу і Амуру, пережив він повстання в'язнів і сам належав до революційного проводу.

Мирон Мицьо - Дух це відмінна людина, яка, перейшовши довгий бойовий шлях на рідних землях, перетривавши фізичні й моральні тортури в совєтських катівнях, зберіг силу духа і виявляє тепер незвичайну завзятість у суспільній праці, подивугідну енергію у здійснюванні того, що називаємо ми завданням політичного еміґранта.

М. Мицьо - Дух провадив групу упівців на Захід. Біля австрійського кордону був він ранений і, втративши свідомість, попав у полон. Після допитів, під час яких поламано йому пальці, його і всіх інших полонених вояків УПА засуджено на 15 років ув'язнення в таборах Далекого Сходу.

Прибувши туди, наші вояки зразуміли, що система совєтського ув'язнення має на меті викінчувати морально й фізично всіх політичних в'язнів. Стало відомо, що навіть після відбуття реченця кари її автоматично продовжують, отже практично всі полонені засуджені на досмертну неволю.

У цій диявольській системі передбачено було також, що політичних в'язнів викінчував кримінальний елемент, відбираючи їм і так мізерні харчі, побиваючи, а то й убиваючи при кожній нагоді.

Тим часом до таборів прибувало щораз більше в'язнів, десятки й сотки тисяч українців, литовців, латишів, естонців, поляків, німців...

У першій мірі приреченими на знищення були члени ОУН, а далі всі політичні в'язні - українці. Їх усіх адміністраційні чинники і криміналісти називали „бандеровцами", а це означало, що над ними можна було безкарно знущатися. „Мокрі дела", тобто вбивства, були на порядку дня.

Така дійсність викликала серед членів ОУН свідомість конечности самооборони, а то й аґресивности супроти ворога. На таємних нарадах в одному з таборів вирішено створити революційний провід. Після того, як нав'язано зв'язки з іншими таборами, постали й там ті самі організаційні форми.

Зв'язок налагднувався різними шляхами: через в'язнів, яких переводили до інших таборів, з поміччю шоферів, які привозили харчі та знаряддя праці, при зустрічах груп в'язнів із різних таборів, які в и к о нували спільну працю...

Першою акцією була ліквідація кримінальних злочинців, які знущалися над політичними в'язнями. Хто з них діяв ножем, сам падав від ножа невідомого „бандеровца". Хто лише знущався — діставав пересторогу, а коли це не помагало, виконувано над ним вирок смерти. Внаслідок цього у таборах зайшла засаднича зміна: терор за терор, ніж за ніж. Згодом перестороги і присуди проводи підпільних організацій скеровували також проти енкаведистів, які відзначалися садизмом.

Це був повитий темрявою світ, у якому приречені на смерть безоглядно боролися за своє життя. Світ неймовірно жорстокий, відтятий від іншого світу мовчанкою безконечних просторів. Але він створив свої закони і вирішив розвалити диявольську систему, придуману кремлівськими убивцями.

Від Уралу аж геть до Тихого океану постала широка сітка таборових революційних проводів, до яких входили не тільки українці, але й представники інших національностей. Однак, усі вони називали себе бандерівцями. Ця назва стала символом боротьби політичних в'язнів, число яких досягало 20 мільйонів.

Дальшим організаційним успіхом стало створення головного штабу, що мав підготовити загальне повстання.

Почалося в одному з найбільших скупчень — у Норильську. Повстання тривало довгих три місяці. Військові з'єднання подекуди відмовлялися стріляти до в'язнів, і аж бомбардуванням таборів з літаків і танковими ударами НКВД здушило повстанські дії. Перелякана їх розмахом і рішучістю, Москва обіцяла в'язням різні полегші і людське трактування.

Крім того, побоюючись повторення повстання, в Москві вирішили перевести деякі реформи, щоб розбити єдність політичних в'язнів. Внаслідок цього ч а ст ину в'язнів із довготерміновими реченцями покарання переведено в стан „вільнонайманих" або „вільних поселенців" без права виїзду з призначених їм районів, а деякі категорії в'язнів звільнено.

Дехто з в'язнів, надіючись на дальші полегші, старався сидіти тихо, але в основному на реформах скористала повстанська організація. Зв'язки поміж поодинокими таборами поширились, бо стало легше використовувати шоферів, технічних спеціялістів, шпитальний персонал тощо.

Нарешті, в Москві вирішили „розвантажити" концтабори. Почалися масові звільнення, а це означало, що ті в'язні, які дістали „свободу", переходили у країнах нового поселення з-під нагляду таборової адміністрації під безпосередній нагляд місцевого НКВД. Але, не зважаючи на це, зв'язки не тільки не перервалися, а поширилися на цілий СССР, передусім на Україну.

Автор спомину мав у Польщі родину і тому дістав звільнення з тим, щоб виїхав на польські землі. Звідти вдалося йому виїхати до ЗСА.

Софія Наумович

КОЛИШНЯ ЦАРСЬКА Й СЬОГОДНІШНЯ СОВЄТСЬКА РЕАКЦІЯ

В одному й тому ж 94-му числі „Літературної України" за 1968 р. читаємо московську бомбастику про начебто величні святкування роковин видатного письменника минулого століття Івана Нечуя - Левицького, а поруч із тим — напад на сучасного поета і літературознавця Богдана Кравцева.

З Нечуя - Левицького роблять москалі, звичайно, „соціяліста", який виступав тільки проти „соціяльної нерівности" і в гадці не маючи національного поневолення України. Цього вони не можуть робити з живучим на еміґрації Кравцевим, — ось тому Нечуй - Левицький для них „позитивний" письменник, а Кравців — „неґативний", за клясичним чорно - білим зразком. При чому Кравців у них не поет, а графоман.

Тим часом, коли взяти в руки будь - який твір Нечуя-Левицького чи й Кравцева, то так у першого, як і в другого, знаходимо той самий український патріотизм і той самий протест проти поневолення України, хоч між ними лягло століття.

Ось що писав „піднесений" майже до комунізму Нечуй - Левицький рівно 90 років тому в статті „Сьогочасне літературне прямування". А саме — про „непотрібність російської літератури для української"! Таку „суперечність Нечуєвих висловлювань" намагається пояснити „Літературна Україна" тодішнім „шаленим нападом реакції на національні культури загалом і на українську зокрема".

Поминувши те, що сьогоднішня „реакція" куди „шаленіша", наш письменник, навіть не зачіпаючи літератури, так само вболівав над московським господарюванням в Україні, як і сьогоднішні його нащадки. У повісті „Причепа" читаємо рядки наче б узяті з підсовєтської районної, а то й „республіканської" газети: „Колись у веселі ставки заглядали з гір столітні дуби та граби, свідки слави козацької та Гайдамаччини, а тепер... стирчить їжаком малоросла ліщина, колючі будяки, як волосся на сирітській голові, обскублене руками мачухи. Сохнуть наші яри, висихає наша вода, горять од сонця наші гори, гадиною висисає останню силу нашої землі наш ворог, без сліду їдять панські цукроварні нашу благодать, наші зелені діброви, наші темні луги, що так любо виспівано їх у піснях".

Але в часах письменника ще можна було називати речі по імені. Тому він виразно, без сьогоднішньої завуальованости, вказує на винуватців нашого лихоліття, — москалів. У цій же самій повісті читаємо далі:

„Хто з киян не пам'ятає часу перед севастопільською війною? То був тяжкий час для України, то було її лихоліття. Простий народ стогнав у тяжкій неволі під панами, мусів мовчати і терпіти гірше, як до Хмельницького. А за кожний стогін його, московським звичаєм, катовано. Україна забула історичні перекази й не могла наукою дійти до страчених думок... Згинула наука, впала освіта, зоставшись тільки в схоластичних школах. Університетська наука... хотіла повчучувати собі людей на москалів, до війська, до уряду... А народ робив панщину, а поміщики, ляхи і москалі дерли шкуру з України тим часом, як наші щирі українці за свою молоду українську ідею сиділи вже в неволі, на далекій московській півночі. То був тяжкий час, бодай він не вертався..."

На жаль, не тільки повернувся той страшний час, але й прибрав таких жахливих розмірів, як ще ніколи досі в історії України. Проте, вже Нечуй - Левицький бунтувався проти наїзду московських зайд, які не тільки забирали місця українцям, але й спростачували українську культуру: „Російські ж професори бували або затуплені перейнятою на віру в німців наукою, або псевдоучені болботи, або зовсім ледачі пройдисвіти, що втирилися в професорство, мов у яку канцелярію задля жалування та чину". І ці „псевдовчені болботи", ці „ледачі пройдисвіти" мали диктувати українській літературі її напрями, стилі, ідеї. Зовсім так, як совєтські політруки від літератури пильнують, щоб українські письменники не виходили поза наскрізь фальшивий соцреалізм московського типу.

І тому в них така лють на Богдана Кравцева, який називає соцреалізм — режимним, який бачить у сучасній підсовєтській літературі конфлікт поколінь, „такий конфлікт, за якого немає ні миру, ні зрозуміння, ні взаємоповаги між батьками і дітьми". Очевидно, між тими письменниками - батьками, які покірно прикрашували страшну підсовєтську дійсність „солов'їними співами" та „вишневими садками", присипляючи чуйність читача до страшної трагедії українського народу, — та поетами - дітьми, вихованими вже совєтським режимом, які побачили яскраву розбіжність поміж дійсністю і галасливим пустомельством про рівність і братерство, і — збунтувалися. Не захотіли оспівувати неволі, ні прикрашувати загнсєної дійсности, ні лякувати безправ'я. Що більше, — вони почали домагатися вияснення цієї розбіжности, вони покликалися на підкрашену, але брехливу конституцію, яку москалі нашкрябали на експорт для наївних західніх комуністів.

А тому, що московські большевики у сто разів гірші за царів, Нечуй - Левицький міг видавати свої твори за кордоном, а за таке ж саме діло — за закордонні видання творів шестидесятників московські опричники судять їхніх авторів та засилають у Мордовію. Кравцева ж за те, що науковим способом скоментував цю творчість, зібрав і перевидав, — нормальна в культурному світі справа, — обзивають москалі ґестапівським, чи американським вислужником.

Бо такий їхній „прогрес" і така їхня „висока" культура!

ЗА ДІЙСНІСТЬ ДОБРОЇ ВОЛІ МІЖ НАМИ

Кожний раз, коли час Великого Празника приходить між людей, коли світла і свічечки на ялинках нову Надію вітають, а колядки Нову Радість голосять, лунає по світі великий клич Доброї Волі між людьми.

Але якось здається, що сучасний світ наш приймає цей клич як якусь нереальну мрію, як абстрактну ідею празника ради, що заблистить на хвилину, як оці свічечки мерехтячі і баньки лискучі на ялинці, а потім — як погаснуть світла і відзвучить коляда і промине уявлене світове перемир'я — відійде, як і вони, в країну зворушливих різдвяних вражень.

А проте, для нас, пластунів, Добра Воля між людьми — це не абстрактний клич, а реальність, втілена в наш Закон, у наш світогляд, у нашу життьову філософію. Це вимагана дійсність життьової практики, не тільки празника ради, але й на будень нашого життя. Це зобов'язуюче наставлення до інших людей у спільноті, до наших найближчих у родині, до наших друзів-пластунів, до членів нашої громади української, до людей світу, до однодумців і противників, до приятелів і ворогів.

Наш Закон конкретизує для нас християнську ідею Доброї Волі між людьми. Він голосить практичну вимогу помагати іншим, бути для інших братерським і приятельським, справедливим, увічливим, корисним. Наша система ставить вимогу щоденного доброго діла і чесної гри у змаганні з іншими. Вона каже нам вірити в людину, в добре зерно в ній, в добру волю і добрий намір у противника, доки не доказано йому понад сумнів, що їх в нього немає. Наше пластування — це у великій мірі, може в самій основі — Добра Воля в дії.

У цей час святкового надхнення, в час призадуми над сенсом життя на землі і в людській спільноті, пригадаймо собі і усвідомім собі, що Добра Воля між людьми є в історії нашої пластової Ідеї і пластового Закону і тому є нашим життьовим зобов'язанням.

І коли думаємо про взаємні побажання з Празником і Новим Роком, побажаймо собі, щоб це усвідомлення Доброї Волі було глибоке, щире і дійсне, і щоб стало воно провідною зіркою нашого щоденного життя.

Юрій Старосольський
Голова Головної Пластової Ради

В Україні загострюється проблема водних ресурсів

Не лише в традиційно посушливому районі Херсонщини та степової причорноморської рівнини, а вже й в басейні головної водної артерії, ріки Дніпра, відчувається нестача води. За підрахунками київських науковців, які враховували заплановані наперед будови станцій і заводів над Дніпром, вже в 1980 році розпочнеться справжня водна криза.

Вже нині У к р а ї н а є найбідніша на воду серед інших так зв. республік СССР, однак, окупаційний режим не дбає про те, що буде діятись в Україні надалі. „Радянська Україна" з 15 вересня ц. р. стверджувала збіднення водних ресурсів України, вказуючи, що багато різних зрошувальних „каналів" та „морів" нічим не викладені і тому маса води йде в ґрунт. Газета інформувала: „Три чверті всіх поверхневих водних запасів УССР належать до басейну Дніпра. Близько 42 мільярдів кубометрів води в межах України зберігають с а м і лиш його моря. Окрім того, у нас налічується ще понад 70 тисяч дрібних річок. Створено також чимало штучних ставків, загальна площа яких перевищує 150 тисяч гектарів. Наче й не бідна Україна водою. Насправді ж її не так вже й багато, бо по роках і місяцях запаси розподіляються нерівномірно.

На душу населення в Україні води припадає менше, ніж у цілому по Совєтському Союзі. Тим часом промисловість, сільське господарство, які швидко розвиваються, потребують дедалі більше її". Ніким впродовж майже півстоліття не розчищувані тисячі приток Дніпра замулюються й міліють, різні штучні „моря" віддають воду землі.

Газета висуває небувале в історії України питання про... встановлення ціни на Дніпрову воду.

Посилання е к о номістів на те, що вона, мовляв, не є сировиною і тому оцінити її неможливо, спростовує життя. Адже не секрет, вода, як і інші природні ресурси, поступово витрачається і на поновлення її запасів потрібні відповідні кошти". Доки точаться місцеві розмови Дніпро пересихає.

(кю)

СВОБОДА ЦІНИ НЕ МАЄ

Ярослав Гайвас

(27)

Минув кінець лютого й початок березня. Саме тепер була пора: рано смеркало, вечори були похмурі, перепадав дощ зі снігом. Сидір і Башук „настроїли" Канюку на найвищу ноту, я зорганізував щедрі передачі для нього зі світу.. Одного сльотного, понурого дня дістав я ґрипса від Сидора: цього вечора, якщо не станеться чогось непередбаченого. Всі готові. Канюка почувається в „штосі", бо був у слідчого судді і той його „потішив", що кари смерти йому не минути. Зайшла тільки мала зміна: сиґнал мидницею подасть Башук.

Хоч ще далеко до наміченого часу, в мене було все готове: вбрання і капелюх вичищено, повна кишеня цукру. Всидіти було неможливо, нервовим ходженням по камері не хотілося звертати уваги ключника. Прийшло „кіблювання", і після цього вже тільки хвилини, найбільше чверть-півгодини — і світ! На коридорі чути було кроки Зєлінського, а собака, якому я вже кинув пару грудок цукру, блискучими очима дивився у моє вікно.

Нарешті щось зашуміло в другому боці коридору, власне біля камери Канюки, забряжчали ключі, почувся рух, і я вперся вухом у „візитирку". Але умовленого сиґналу не чути. Може Башук зі зворушення забув? На коридорі почулися кроки кількох людей, голоси, заскреготав ключ у замку і з далекого кута донеслося: „Виставяць!" Кінець гарячій надії. Нічого сьогодні не буде. Це вже виставляють вбрання, на коридорі принаймні два ключники. Напружені нерви опали, дерев'яними руками стягав я з себе вбрання. Не вийшло — і тільки.

Чергового дня я побачив Сидора на проході. Він був блідий і змучений, але усміхався. Абеткою глухонімих передав: Канюці не вийшло. Все перенесено на сьогодні. Таке саме поготівля. — Добре, хай буде.

Знов напруга, але цього вечора ще гірша. Попередній день і вечір залишили свої сліди. Зате сьогодні майже певність, що все буде пущене в рух. І тоді вперше прийшла мені думка: а що як почнемо, а не вдасться? Не все ж під нашою контролею. Може щонебудь статися, може прийти передчасно інший ключник на відділ, може прийти „пшодовнік", можемо в брамі адміністраційного будинку зустріти стражника, чи можемо зустріти перед самою брамою, коли її відчинятимемо.

Умову між собою ми мали виразну: кожен говорить тільки за себе, а ще краще нічого не говорить. Прізвище другого не може перейти через горло. Це все ясно. Але... ану ж не вдасться? Не хочеться конати під ударами й копняками, так само, як не хочеться конати повільно з поламаними кістьми... Отже залишається боротьба зі стражниками, боротьба до останнього віддиху, бо й так рятунку не буде.

Здетермінований чекав я тепер спокійніше, як попереднього вечора. Ясно: свобода ціни не має. Та цього вечора знов нічого не вийшло.

Після того щодня виходили ми на прохід. Втаємничені в утечу перекидалися поглядом чи умовленими знаками, часом передавали один одному записки. Утеча ж зупинилася на Канюці. Здоровий, міцний, відважний, продукт нашого села, тут у чотирьох тюремних стінах він неначе корчився. Та все таки постійно передавав: зроблю, почекайте! І ми чекали, а в міжчасі обдумували інший варіянт утечі.

Аж одного вечора знов прийшов ґрипс: готові цього вечора! Як звичайно, хоч уже без гарячої надії, я приготовив себе і все, що треба. І незабаром після „кіблювання", як уже відійшов посмітюх, закалатав мидницею Башук. Тепер уже немає сумніву і не буде зриву...

Я підступив до дверей, вже й заложив капелюх, щоб у поспіху не забути, в грудях запирає віддих, здається чути, як кров стукоче у жилах. На коридорі мертвецька тиша, тільки десь у далекому кутку чути кроки стражника... Знов залопотіла мидниця... Чути стук у двері. Це, певно, Канюка зваблює до себе стражника. Я застиг під дверима. Ще секунди... А потім швидка, як блискавка, акція, все продумане, сплановане, кожен знає своє завдання і... воля.

Щоб скоротити безконечно довгі секунди, скачу до вікна й кидаю собаці дві кістки цукру. І знов наслухую при дверях. Стражник скінчив розмову з Канюкою через візитирку, чути, як всадив ключ у замок, як заскреготіли двері. І хоч воно далеко, я виразно чую рух і шепіт, здається навіть бачу рух людських постатей. Так, власне бачу напружену й трохи зігнену постать Канюки, готову до скоку... Бачу крізь десяток стін...

Але чомусь тихо, не чути борсання, стогону, борюкання людських тіл. А може все йде гладко? Може Канюка вже схопив Зєлінського за горло, придушує, і ось-ось задзвонять ключі у його руці — вступи нашої волі? Хіба ні. З досвіду знаю, що такі речі не проходять так гладко. О, коли б не ті залізні двері, кілька кроків і я став би йому до помочі!

Виразно чую спокійні кроки стражника, чую, як гримнули двері, заскреготів ключ у замку і знов котячий хід по коридорі. Тільки час від часу бренькають ключі, що висять на його поясі.

Що сталося? Чому не вийшло? Чому? — в'їдається в мозок і в кожен нерв. А відповіді нізвідки. Довга була ніч, і думки обпікали тіло.

(Далі буде)

80-річчя генерала Андрія Долуда

Куритиба, Бразилія. — У репрезентаційному Домі Хліборобсько-Освітнього Союзу, ХОС, відбувся громадський бенкет на пошану 80-річного генерала Андрія Долуда, учасника Зимового Походу під проводом ген. Омеляновича-Павленка старшого. Ген. А. Долуд не складав зброї і в боротьбі проти комуністичного-московського окупанта під час Другої світової війни. Тижневик „Хлібороб" у числі 35/1968 р. повідомляв, що: „по Другій світовій війні, генерал Андрій Долуд прибув до Бразилії де живе й посьогодні. Кілька років тому померла Пані Генералова — Євгенія Долуд, дружина і співучасник бойового шляху генерала Долуда в часі Визвольних Змагань. На бразилійському терені заслужений генерал увесь час брав діяльну участь у нашій суспільно-громадській праці та в церковному житті. В сучасну пору він перебуває на відповідальному становищі Голови Генерального Управління УАП-Церкви на Бразилію і Парагвай". Отаман Андрій Долуд був полковником в Ар. УНР, членом Центральної Ради в Києві, брав активну участь у 1918-19 рр. у боях за Львів, як командир козачого загону ім. Гонти; був начальником Штабу в Зимовому Поході 1920 р., командиром 5-ої Херсонської дивізії Стрільців. До 80-річчя генерала Андрія Долуда надійшли в його адресу багато привітів від українців у Бразилії та ін. країнах Південної Америки, а також від побратимів по зброї та багатьох шанувальників Українського Воїна у різних країнах вільного світу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

4-го січня 1969 р. вечером в Ню Йорку несподівано відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий

МУЖ і ТАТО

Проф. Д-р
МИКОЛА В. ПОЛЕВСЬКИЙ

видатний піяніст і педагог, професор Харківського, Віденської і Римської консерваторій та Українського Музичного Інституту в Ню Йорку.

ПАНАХИДА буде відправлена в середу, 8-го січня 1969 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми при 129 Схід 7-ма вулиця в Ню Йорку, Н. Й.

ВИЇЗД з похоронного заведення на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж. відбудеться в четвер, 9-го січня 1969 р. о год. 10-ій ранку.

ЛЮДМИЛА — дружина
ЗОЯ — дочка

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п.
ОЛЬГИ з МАРЧУКІВ ЦЮК

пересилаю 50.00 долярів на Фонд Верховного Архиєпископа і Кардинала Йосифа Сліпого.

Родині Покійної висловлюю своє найглибше співчуття.

Д-р Лев Смішко

ПОДЯКА

Дня 23-го вересня 1968 р. з волі Всевишнього, ненадійно відійшов у Вічність, мій Найдорожчий МУЖ

бл. п. ВАСИЛЬ НУХТА

Цією дорогою складаю щиру подяку: Рідні, Приятелям, Знайомим і Організаціям, що у великому моєму горю, прийшли з моральною допомогою, словами співчуття і розрад, особисто, телефонічно і писемно.

За щедрі пожертви на поминальні Служби Божі, квіти, пожертви на будівельний фонд вищої школи Св. Свящм. Йосафата в Парма, Огайо, і на фонд будови катедри Св. Софії в Римі.

Зокрема складаю найщирішу подяку Всеч. о. Пароховi церкви Св. Свящм. Йосафата в Парма, Огайо, о. А. Улицькому за відвідини в шпиталі, участь в Парастасах, похоронних відправах і співчутливі прощальні слова в церкві під час похорону.

Вис. Преп. о. Монс. Д. Греськові за целебрування поминальної Служби Божої і участь в похоронах.

Всеч. Отцям, Пароховi І. Оришкевичеві, А. Бекечеві і А. Сагановi за відвідини в шпиталі, участь в Парастасах і похоронах.

Д-рові Олександрові Клосові за лікарську опіку і відвідини в шпиталі в різних годинах.

Диригентові хорів, Дніпро і церковного, при парохії Св. Свящм. Йосафата, Маестрові Е. Садовському, Управам обох хорів і всім Панам Хористам за прекрасний спів, під час Панахид у погребовому заведенні, в Церкві під час Служби Божої і похоронах, що не жаліли труду у працюючий день, чисельно прибули, щоб віддати останню прислугу Покійному.

Д-рові Т. Антоновичеві, від Управи церковного хору, інж. Р. Трешньовському від хору Дніпро, Д-рові Я. Мечковському, приятелеві родини і П. І. Поповичеві від УНСоюзу за прекрасні прощальні слова над свіжою могилою Покійного.

Вис. Поважаним Паням Членкиням 33-го Відділу СУА ім. Лесі Українки за молитви і пожертви на виховний фонд СУА.

Панові Василеві Шийці за майстерне виготовлення прекрасного хреста на могилу.

П-ву Пастикам і П-ву Мечковським за Служби Божі і прийняття для Родини і Приятелів.

Братові Покійного, Стефанові і Його Дружині Броні і П-ву Іванові і Марії Полянським за поміч в необхідних справах і прийняттям позамісцевих гостей.

Власникам похоронного заведення, Родині Головчак в Парма, Огайо, за взірцеве і солідне переведення похоронів.

Усім, що чимнебудь причинилися до звеличення цих сумних обрядів нехай Господь винагородить сторицею.

В безмежному смутку —
дружина ВОЛОДИМИРА

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Українським Громадянством, що 11-го листопада 1968 р. на 64-му році життя, трагічно помер від удару трамваю в Празі

Д-р ВОЛОДИМИР СТОН-БАЛТАРОВИЧ

лікар, композитор, соло-піяніст і громадський діяч.

Горем прибиті:
ГАЛЯ — дружина в Чехії
РОМАН і д-р МАРІЯ БАЛТАРОВИЧ з дітьми ОКСАНОЮ, ЛЕСЕЮ і МАРІЧКОЮ в Дітройті

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Знайомими й Українською Громадою, що 19-го грудня 1968 р. відійшла у Вічність на 70-му році життя, по короткій а важкій недузі наша МАТИ, БАБУНЯ, СЕСТРІНКА, ТІТОЧНА СЕСТРА, ТІТКА і БРАТОВА

бл. п.
ОЛЬГА зі СТУПНИЦЬКИХ ПАЛІЇВ

дружина сот. Дмитра Паліїва.

ПАНАХИДА була відправлена в неділю, 22 грудня, о год. 8-ій вечора у похоронному заведенні І. Гасина у Філядельфії, Па.

ПОХОРОННА ВІДПРАВА відбулася в понеділок, 23-го грудня 1968 р. о год. 9-ій рано в церкві Христа Царя, а звідти на український цвинтар на Факс Чейсі.

Просимо згадати Покійну у своїх молитвах.

Горем прибиті:
ХРИСТИНА і БОГДАН ТУРЧЕНЮКИ — дочка і зять
НАТАЛКА, ОДАРКА, ДМИТРИК, ІВАСИК — внуки
МАРІЯ ГРОБЕЛЬСЬКА і МЕЛАНІЯ МАРТИНОВИЧ — тітки
МАРІЯ ДАНИЛІВ із Родиною — тіточна сестра
СТЕФАН ГРОБЕЛЬСЬКИЙ з Родиною
Інж. ОРЕСТ МАРТИНОВИЧ з Родиною
ЯРОСЛАВ МАРТИНОВИЧ з Родиною — тіточні брати
КЕКИЛІЯ ПАЛІЇВ — зовиця

Замість квітів на могилу просимо складати пожертви на Наукове Т-во ім. Т. Шевченка у Сарселі.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Друзями та Знайомими, що 28-го листопада 1968 року у Львові, Україна, відійшов у Вічність

бл. п.
ВАСИЛЬ КУЛЬЧИЦЬКИЙ

Про ласкаву молитву просить донька ОЛЬГА ФАРАОНІВ з чоловіком БОГДАНОМ

Як не в'янучий вінок на могилу, складаємо 100.00 долярів на Фонд Кардинала Сліпого

В СЬОМУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ нашої Найдорожчої ДОНЕЧКИ

бл. п.
НАДІЇ БОДНАР

будуть відправлені слідуючі

СЛУЖБИ БОЖІ і ПАНАХИДИ

в днях 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 і 14 січня 1969 р. в Церкві СВ. МАРІЇ, ОЗОН ПАРК, Н. Й.

РОДИЧІ, БРАТ і РОДИНА

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. д-р СОФІЇ ПАРФАНОВИЧ
складаю 25.00 долярів
на Наукове Товариство ім. Шевченка
Оксана ВОЛЧУК

Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка розпочала 51-ий рік праці

Дітройт. — Заснована 50 років тому в Україні Капеля Бандуристів ім Т. Шевченка, вирятувавшись під час війни втечею за кордон з країни „перемігшого соціялізму", завдяки допомозі З-УАДК та ін. установ і організацій поселилась на стало в ЗСА. Тут вона дала багато концертів під дириґуванням Григорія Китастого та Володимира Божика, тепер знову Г. Китастого; виїздила в концертові турне по Европі. Однак, Капеля ще має понад 20 тисяч дол. боргу. Допомагають економічно Капелі, крім слухачів її концертів, багато членів Товариства Приятелів Капелі Бандуристів. З бігом часу особовий склад Капелі змінювався, але завдання її залишаються такими, як і були: розвиток і пропаґування українського вокального-музичного мистецтва, збереження кобзарської культури. Цього року Капеля Бандуристів дасть у лютому-травні 20 концертів у різних містах ЗСА й Канади. Ювілейний концерт Капелі в нагоди минулого вже 50-річчя її створення відбудеться в Дітройті 9 березня 1969 р., в День Тараса Шевченка, чиє ім'я несе Капеля по світі. До відзначення 50-ліття з часу створення і 25-ліття з часу залишення Капелею Рідної Землі, виходить нова довгограйна платівка Капелі. Альбом платівки гарно оформив артист Е. Козак. Чільну сторінку альбому прикрашує кольровий образ артистки Надії Сомко — „Бій під Конотопом", що відповідає тематиці платівки. Альбом виготовлений в розкладній формі й містить не дві, як звичайно, а чотири сторінки друків і світлин, серед яких є також світлини всіх учасників запису платівки та імена фундаторів, які уможливили випуск цієї платівки. На платівці, крім ін. творів, записано новий музично-вокальний твір Григорія Китастого про Конотопський бій, в якому козацькі війська знищили десятків тисяч москалів. Текст до кантанти написав поет Петро Карпенко-Криниця в ЗСА.

Великий успіх Концерту хору „Кобзар" у Нюарку, Н. Дж.

В неділю 8-го грудня відомий філядельфійський хор „Кобзар, під мистецьким керівництвом д-ра Антона Рудницького виступив у Нюарку з власним концертом, організацією якого займалася парохія Української Католицької Церкви та, особливо, її хор, при допомозі інших місцевих співочих товариств. Концерт здобув у численно зібраної публіки величезний успіх, як добором і різноманітністю програми (твори церковної музики Бортнянського, Мендельсона і Генделя, твори української клясики, Лисенка, Ф. Колеси і Б. Вахнянина, твори Антона Рудницького, як представника сучасної української музики, врешті група кращих хорових номерів з всесвітніх опер), так і досконалістю її виконання. На домагання слухачів „Кобзар" відспівав два твори додатково, поза програмою, в якій успішно виступило уперше тріо в складі: Роксоляна Гарасимович, фортепіян, Богдан Миґасюк, скрипка і Зенон Цісик, віолончеля.

До хору „Кобзар" і його заслуженого музичного керівника, д-ра Рудницького, звернувся з вітальним словом на сцені п. Михайло Добош, диригент хору при Українській Католицькій Церкві в Нюарку, вручивши хорові великий кіш квітів, а дві панночки обдарували окремими квітами кожну співачку хору „Кобзар". На прийнятті, яке відбулося після концерту в церковній залі усі промовці, м. ін. п. Михайло Цяпка, голова хору „Трембіта", д-р Ярош, голова хору Дивізійників та інші одноголосно підкреслювали подивугідну віртуозність, зіспіваність та дисципліну хору „Кобзар" та його голосовий потенціял, прикмети, які дають цьому хорові спроможність виконувати репертуар такої якости і таких вимог, що за нього не береться ніодин інший український хор в Америці. Усі ці прикмети, як і вибір згаданого репертуару та рідкісний рівень виконання, як підкреслювали всі промовці, безсумнівна заслуга мистецького керівника і диригента хору, д-ра Антона Рудницького, який зумів підняти хор до справді професійного рівня. Промовці підкреслювали також заслуги знаменитої піяністки хору „Кобзар", Роксоляни Гарасимович та його першорядних солістів, сопрано Євгенії Василенко й Орисі Гевка, тенора Омеляна Татунчака і ін. (н.н.)

Листопадове Свято в Брукліні (Савт)

Старанням української вечірньої школи при церкві св. о. Миколая відбулось в неділю 24 листопада 1968 року Листопадове Свято, попереджене панахидою в церкві за Полеглих Героїв, при асисті шкільних дітей і молодечого відділу СУМА, який провадить І. Ткачук. Підготовою Свята займались п-ні Саноцька, вчителька школи, і дві сестрички СУМА, І. Янів і Г. Будяк. Свято відкрив коротким словом голова церковного Комітету І. Гулей. Відтак шкільні діти на велике задоволення родичів відспівали кілька пісень. З. Павлович сказав коротко про історичне значення Визвольних Змагань українського народу. Також поділився спогадами з часів Листопадового Зриву. По промові слідували відповідні до свята деклямації шкільних дітей: Ґінди Д. Ґінди, Л. Пліщак, Л. Бабухівської, М. Когульки, Г. Товпаш, А. Тигли... П-ні Саноцька вложила немало труду навчаючи дітей цих деклямацій, але своєю працею зробила велику радість родичам, які з увагою вислухали патріотичних віршів своїх дітей, які часто вдома говорять лише по англійськи. Редактор М. Островерха переповів загально, як відбувались військові підготування до Листопадового Зриву і перебрання влади українцями. Кожний такий спогад є для нас милий і дорогий, бо це світла сторінка нашої історії. Сумівка Ірина Ткачук відіграла на гармонії українські пісні і дістала довгі оплески. Прибранням сцени до свята займались: п-ні Т. Бабухіська і К. Пліщак. Свято закінчено національним гимном, „Ще не вмерла Україна", який відспівали всі присутні.

Ню Гейвен, Конн.

КОНЦЕРТ ПРИСВЯЧЕНИЙ М. ЛИСЕНКОВІ

17 листопада відбувся тут стараннями Батьківського Кружка при Українському Музичному Інституті Америки, Відділ Ню Гейвен, та Українського Національного Хору в Ню Гейвені Концерт, присвячений Миколі Лисенкові з нагоди 125-річчя з дня його народин.

Програму започатковано піснею „Боже Великий, Єдиний" Т. Купчинського-Лисенка, що її відспівав Український Національний Хор. Порадував всіх нас виступ М. Кокольської, яка відспівала три пісні: „Чого так побіліли троянди ясні" Лисенка, Арія Марильці з опери „Тарас Бульба" — Лисенка і „Не забудь юних днів" — Франка - Лисенка. Адріян Британ, скрипка, виконав: Елеґію (1912) і Романс Лисенка, а Національний Хор відспівав: „Та забіліли сніги" — українську народну пісню в обрібці Лисенка та „Вічний революціонер" Лисенка.

В другій частині Марта Кокольська (Ню Йорк Сити Опера) відспівала „Ой одна я одна", „Хустину" і „Дощик" — все композиції Лисенка. Струнний квартет де моль (алеґро нон танто, ададжіо кантабіле, менуетто) — М. Лисенка у виконанні: Аліція Бучинська — скрипка, Адріян Британ (Музична Школа Менгеттену, Н. Й.), — скрипка, Франк Д А-мато — віоля, Вілліям Д А-мато — віолончеля.

Концерт закінчив Український Національний Хор уривком із опери „Утоплена" „Туман хвилями лягає" — Старицького - Лисенка.

Хором дириґував Мирослав Палидович, фортепіяновий супровід для хору був в руках Орисі Цибрівської, для солістів — Юрія Цибрівського.

Усі виконані точки стояли на належному мистецькому рівні, зокрема любителі музики захоплено прослухали струнний квартет. Цей квартет написаний в 1869 р. в Ляйпціґу (подаю за інформативним листком, який організатори цього концерту вручили глядачам разом із програмками) за даними тутешніх музикологів був прем'єрою цього вечора, як в Америці так і взагалі у вільному світі. Виданий вперше в 1952 році. Квартет цей, це перший разок нашої інструментальної - камерної музики. На жаль, камерна музика, — це форма, яку Лисенко закинув, бо не бачив примінення її в тодішніх обставинах музичного життя в Україні. *(Д-р С.)*

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

„Ча-ча", „Самба" і „Пасодоблє" в Україні також набувають „громадянства"

Київ. — Молодь в Україні надзвичайно цікавиться всіми проявами західньої, в тому й американської, „моди", сприймаючи ті „модні хвилі" не завжди критично. Юнаків з бородами можна тепер побачити не тільки на вулицях Києва чи Львова, а і в провінційних містах та містечках. Особливою популярністю користуються західні танці, і чим новіший — тим він більш притягальний. Може тому, що „ча-ча" й ін. танцюють, хто як уміє, або ж занадто їх вульґаризують, київське видавництво „Мистецтво" випустило масовим накладом збірник „Ритми — збірник балевих танців", з докладними поясненнями, як треба танцювати давні й найновіші танці, в тому й латинський „пасодоблє". Газета „Культура і Життя" з 12 грудня 1968 р. інформувала: „До збірника входять: віденський вальс, „квікстеп" (швидкий фокстрот), „ча-ча" — танець афро - кубинської танцювальної творчости, „самба" — народний танець Бразилії, „пасо добль" — дуже популярний танець у Латинській Америці та Европі. Пропонований збірник вчить правильно, легко і красиво виконувати танцювальні рухи". Випуск збірника танців „гнилого Запада" показує, що пропаґатори так зв. комуністичної ідеології не можуть виграти двобою з природніми зацікавленнями молоді.

ЗРУЙНУВАЛИ ЦЕРКВУ ДОРУЙНОВУЮТЬ І "КЛЮБ"

„В 1963 році у нашому селі Браниця Бобровицького району Чернігівської області закрили церкву, а в її приміщенні відкрили сільський клюб" — інформувала газета „Культура і Життя" з 26 грудня м. р. Перед тим сільський клюб містився, майже після півстоліття існування „робітничо - селянської влади", „у старенькій і тісній хатці, що стояла на подвір'ї колгоспу". Старші люди та селяни середнього покоління не йдуть до „нового клюбу", адже він у приміщенні зруйнованого храму. Дехто з молоді ходить, але й вони не вдоволені: в непристойній для клюбу залі „звук кіно губиться і його майже не чути", „у 1966 р. в клюбі зробили водяне опалення, затратили великі кошти, тільки на ремонт 300 крб., але клюб не опалюється і зараз: голова не може виділити коштів на завезення вугілля". З замітки виявляється, що немає грошей і на утримання сторожа клюбу, ніхто не хоче безкоштовно працювати біля опалювання вугіллям і т. п. Будова руйнується, „у клюбі такий холод, що не всидиш".

Французький президент Шарль де Ґолль закликав французів у своєму новорічному зверненні до народу, щоб вони „прогнали злих духів", які погрожували запанувати в народі в минулому році. Вичисляючи цілі Франції в закордонній політиці, де Ґолль знову назвав „свобідне національне життя" французів в Канаді, допущення Комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй, створення нової міжнародної монетарної системи на базі золота, а не доляра, визнання самостійности Віяфри й ін.

ОДЕСЬКИЙ ЗАВОД ПОСИЛАЄ КІНОАПАРАТУРУ ДО ЯПОНІЇ

Якість совєтської кіноапаратури така, що її ніхто не купить за кордоном, про що свідчила сама совєтська преса. Але Одеський завод кіноапаратів підготовляє багато апаратури для Японії: у павільйоні СССР та в його пропаґандивних „павільйончиках" на ЕКСПО-70 у Токіо в 1970 р. будуть демонструватись кінофільми, в тому й „зняті за життя вождя революції Леніна"...

ПЕРША НАГОРОДА НА КОНКУРСІ СПОРТОВИХ КІНОФІЛЬМІВ

У Тбілісі в Грузії відбувся Фестиваль спортових фільмів СССР. Найкращим науково-популярним фільмом оголошено фільм „Фехтувальники" Київської студії, найкращим навчальним фільмом визнано картину „Київнаукфільму" під наг. „Очима тренера". У фестивалі брали участь, як інформувала „Радянська Україна" з 22 грудня м.р., „майже всі кіностудії СССР".